

سیر تحول تاریخ ادبیات

(از قرن دهم تا پایان دوره مشروطه)

(جلد سوم)

تحقیق و نگارش: عاطفه تاجیک

انتشارات ساجدین

تهران - زمستان ۱۳۹۲

سرشناسه	: تاجیک، عاطفه، ۱۳۵۹ -
عنوان و نام پدیدآور	: سیر تحول تاریخ ادبیات/تحقیق و نگارش عاطفه تاجیک.
مشخصات نشر	: تهران : ساجدین، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ۳ ج.
شابک	: دوره : ۶-۷۴-۷۴۲۷-۹۶۴-۹۷۸ : ج. ۱ : ۳-۷۵-۷۴۲۷-۹۶۴-۹۷۸
	: ج. ۲ : ۲-۷۲-۷۴۲۷-۹۶۴-۹۷۸ : ج. ۳ : ۹-۷۳-۷۴۲۷-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
مندرجات	: ج. ۱. از قرن اول هجری تا پایان قرن پنجم هجری - ج. ۲. از قرن ششم تا پایان قرن نهم هجری - ج. ۳. از قرن دهم تا پایان دوره مشروطه.
موضوع	: ادبیات فارسی -- تاریخ و نقد
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۲ ۹ س ۲ ت / PIR۳۳۲۵
رده بندی دیویی	: ۸۰۰ / ۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۳۶۷۰۳۷

نام کتاب	سیر تحول تاریخ ادبیات (جلد سوم)
نویسنده	عاطفه تاجیک
ناشر	انتشارات ساجدین
چاپ اول	زمستان ۱۳۹۲
شمارگان	جلد ۱۰۰۰
قطع	رقعی
چاپ و صحافی و لیتوگرافی	تداعی
حروف چینی	سامان

تلفن مرکز پخش ۰۹۱۲ - ۲۰۱۱۲۱۴ - ۳۳۱۷۰۹۲۸

قیمت ۳۰۰۰ تومان

شابک ۹ - ۷۳ - ۷۴۲۷ - ۹۶۴ - ۹۷۸

ISBN 978 - 964 - 7427 - 73 - 9

شابک دوره ۶ - ۷۴ - ۷۴۲۷ - ۹۶۴ - ۹۷۸

ISBN 978 - 964 - 7427 - 74 - 6

حق طبع برای ناشر محفوظ است

فهرست

مقدمه.....	۵
اوضاع ادبیات در قرن دهم تا دوازدهم هجری.....	۷
سبک شعری قرن دهم تا دوازدهم هجری.....	۱۰
مکتب وقوع.....	۱۱
مضامین شعری قرن دهم تا دوازدهم هجری.....	۱۴
حماسه سُرایی.....	۱۴
داستان سُرایی.....	۱۵
مضامین حکمی و عرفانی.....	۱۶
مضامین دینی.....	۱۷
نثر قرن دهم تا دوازدهم هجری.....	۱۷
مضامین نثر قرن دهم تا دوازدهم هجری.....	۱۹
کتب ادبی.....	۱۹
داستان سُرایی.....	۲۰
فرهنگ نویسی.....	۲۰
تذکره نویسی.....	۲۱
مضامین دینی.....	۲۱
تاریخ نویسی.....	۲۲
اصفهانى، محمدصادق (۱۰۹۱ ق).....	۲۴
تقویم البلدان.....	۲۵
تحقیق الاعراب فی اسماء البلاد.....	۲۵
آقامیرک (قرن دهم هجری قمری).....	۲۶
اوضاع شعر در قرن دوازدهم تا چهاردهم هجری.....	۲۹
انجمن های ادبی.....	۳۰
سبک دوره بازگشت.....	۳۲

۳۳	صبا
۳۴	نشاط
۳۴	وصال
۳۵	شهاب
۳۵	فروغی
۳۵	سروش
۳۶	اوضاع نثر در قرن دوازدهم تا چهاردهم هجری
۴۰	مطلبین نثر فارسی در قرن دوازدهم تا چهاردهم هجری
۴۰	تاریخ
۴۱	تذکره
۴۲	کتب تراجم
۴۴	حکمت
۴۴	کتب و رسالات دینی
۴۶	انقلاب مشروطیت
۴۷	اوضاع ادبیات در عصر مشروطه
۴۹	اوضاع شعر در دوره مشروطه
۴۹	ویژگی‌های شعر عصر مشروطه
۴۹	الف) در حوزه تفکر و محتوی:
۵۰	ب: در حوزه زبان شعر:
۵۱	ج: در حوزه شکل و ترکیب شعر:
۵۳	شاعران مشهور دوره مشروطیت عبارت‌اند از:
۵۴	اوضاع نثر در دوره مشروطه
۵۶	ویژگی‌های نثر عصر مشروطه
۵۷	اوضاع جراید در دوره مشروطه
۶۰	دارالقنون و ترجمه و تألیف کتاب‌های درسی
۶۱	اوضاع ادبیات در دوره فترت
۶۳	جریان‌های شعر فارسی در دوره فترت
۶۸	منابع و مأخذ

مقدمه

از حدود هزار سال قبل از میلاد تا امروز که نزدیک دوهزار سال از میلاد مسیح می‌گذرد، در ایران آثار نظم و نثر فراوانی به زبان‌های اوستایی، پهلوی شمالی یا اشکانی، پهلوی ساسانی، سغدی، طبری، کُردی و پارسی دری پدید آمده است. برخی از این آثار بی‌شمار در زمره بهترین شاهکارهای ادب و فکر در سراسر عالم‌اند.

نگارنده موضوع تحقیق و مطالعه خود را به سیر تحول تاریخ و ادبیات فارسی از آغاز قرن دهم تا پایان دوره مشروطه اختصاص داده است. روش تحقیق در این کتاب آن است که پیش از ورود در مطالعه وضع ادبی هر دوره، نخست به آشنایی با محیط فکری و سیر افکار و عواطف، که موضوع نظم و نثر است، پرداخته شده است. همچنین، اوضاع سیاسی، دینی و اجتماعی هر دوره بررسی شده است تا برای مثال اگر بخواهیم علل ترقی یا انحطاط افکار و اشعار دوره خاصی را بشناسیم، نخست از اوضاع سیاسی و اجتماعی آن دوره آگاه باشیم. به این ترتیب، ادبیات یک ملت در ادوار گذشته از شعر و نثر ادبی تجاوز می‌کند و همه انواع آثار علمی، عرفانی، فلسفی و دینی را نیز شامل می‌شود.

در پایان هر دوره، شرح حالی از رجال مشهور نیز ذکر شده و این به آن سبب است که رجال علم و ادب، که خود مولود وضع

محیط‌اند، خواه‌ناخواه در شکل‌گیری محیط خاص بعد از خود مؤثرند. پس بیان احوال و آثار هر نویسنده به همان اندازه در تاریخ ادبیات لازم است که ذکر مقدمات ظهور آنها.

امید است کتاب حاضر برای مطالعه علاقه‌مندان به پیشینه ادبیات فارسی و سیر و تحول آن مفید واقع شود.

در پایان، از جناب آقای حاج محمدحسین رحیمی مدیر مسئول انتشارات ساجدین که در بازخوانی این اثر نظرات ارزنده‌ای ارائه داده‌اند و در چاپ و نشر این کتاب زحمات قابل ملاحظه‌ای متحمل شده‌اند، تشکر و تقدیر می‌نمائیم.

با سپاس به درگاه ایزد منان - عاطفه تاجیک

تهران زمستان ۱۳۹۲ خورشیدی

www.ketab.ir